Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0204

Kaubanduse roll ELi majandusjulgeoleku tugevdamisel

Euroopa Parlamendi 16. juuni 2026. aasta resolutsioon kaubanduse rolli kohta ELi majandusjulgeoleku tugevdamisel (2025/2113(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrust (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik[1] (välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrust (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/1781, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2021/694 (kiibimäärus)[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. novembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/2675, mis käsitleb liidu ja selle liikmesriikide kaitset kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku

---

1 ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 ELT L 206, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 ELT L 229, 18.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.

survestamise eest[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020[5] (kriitiliste toormete määrus),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2024. aasta määrust (EL) 2024/2747, millega luuakse siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõimega seotud meetmete raamistik ning muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2679/98 (siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõime määrus)[7],

– võttes arvesse komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitust, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (C(2023)6689),

– võttes arvesse komisjoni 15. jaanuari 2025. aasta soovitust (EL) 2025/63 liidu majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsatesse tehnoloogiavaldkondadesse tehtavate väljaminevate investeeringute läbivaatamise kohta[8],

– võttes arvesse komisjoni 8. aprilli 2025. aasta soovitust (EL) 2025/683 riiklike kontrolliloetelude koordineerimise kohta[9],

– võttes arvesse nõukogu 23. mai 2024. aasta soovitust, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. jaanuari 2024. aasta ettepanekut määruse kohta, milles käsitletakse

---

4 ELT L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.
5 ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
6 ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
7 ELT L, 2024/2747, 8.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.
8 ELT L, 2025/63, 15.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.
9 ELT L, 2025/683, 16.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.
10 ELT C, C/2024/3510, 30.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

välisinvesteeringute taustauuringuid liidus ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/452 (COM(2024)0023),

– võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse raamistik selleks, et parandada esmatähtsate ravimite kättesaadavust ja tarnekindlust ning ühist huvi pakkuvate ravimite kättesaadavust ja juurdepääsetavust, ning muudetakse määrust (EL) 2024/795 (COM(2025)0102),

– võttes arvesse komisjoni 20. jaanuari 2026. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametit (ENISA), Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise raamistikku ja IKT tarneahela turvalisust ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2019/881 (küberturvalisuse määrus 2) (COM(2026)0011),

– võttes arvesse komisjoni 21. jaanuari 2026. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus digivõrkude kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120, direktiivi 2002/58/EÜ ja otsust nr 676/2002/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1971, direktiiv (EL) 2018/1972 ja otsus nr 243/2012/EL (digivõrkude õigusakt) (COM(2026)0016),

– võttes arvesse komisjoni ja komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatist Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023)0020),

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse komisjoni ja komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 3. detsembri 2025. aasta ühisteatist ELi majandusjulgeoleku tugevdamise kohta (JOIN(2025)0977),

– võttes arvesse Enrico Letta 2024. aasta aprilli aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg),

– võttes arvesse 18. juuli 2024. aasta poliitilisi suuniseid Euroopa Komisjoni järgmisele koosseisule (2024–2029),

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet „The future of European competitiveness“ (Euroopa konkurentsivõime tulevik),

– võttes arvesse komisjoni presidendi 17. septembri 2024. aasta missioonikirja kaubanduse ja majandusjulgeoleku ning institutsioonidevaheliste suhete ja läbipaistvuse

volinikukandidaadile,

– võttes arvesse liidu esmatähtsate ravimite loetelu, mille on koostanud ja mida haldab Euroopa Ravimiamet, et tegeleda esmatähtsate ravimite tarneahelate haavatavuse ja tarnete nappusega,

– võttes arvesse komisjoni 24. jaanuari 2024. aasta valget raamatut ekspordikontrolli kohta (COM(2024)0025),

– võttes arvesse komisjoni 24. jaanuari 2024. aasta valget raamatut väljaminevate investeeringute kohta (COM(2024)0024),

– võttes arvesse komisjoni 24. jaanuari 2024. aasta valget raamatut kahesuguse kasutusega tehnoloogia alasele teadus- ja arendustegevusele antava toetuse tõhustamise poliitikavariantide kohta (COM(2024)0027),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit (A10-0148/2026),

A. arvestades, et liidu jõukuse, konkurentsivõime ja ülemaailmse mõju nurgakiviks on jätkuvalt ELi avatus kaubandusele ja investeeringutele;

B. arvestades, et rahvusvahelises majanduskeskkonnas on toimunud struktuurne muutus, mida iseloomustab kasvav geopoliitiline rivaalitsemine, süsteemne konkurents, liigne struktuurne tootmisvõimsus ning majanduslike vahendite üha sagedasem kasutamine strateegilistel eesmärkidel, nagu kaubanduse ja majandusliku sõltuvuse relvana kasutamine ning majanduslik survestamine;

C. arvestades, et ekspordikontrolli või -piirangute üha sagedasema kasutamise, ausat konkurentsi moonutava riigiabipoliitika ning kaubanduse relvana kasutamise ja majandusliku survestamise tõttu peab EL töötama kiiresti välja mõjusa majandusjulgeolekustrateegia, milles käsitletakse põhjalikult liidu majanduslikku haavatavust;

D. arvestades, et usaldusväärne majandusjulgeoleku strateegia peab juhinduma eesmärgist tugevdada ELi majanduslikku, digitaalset ja finantsautonoomiat, säilitades samal ajal siseturu terviklikkuse, kvantifitseerides liigse sõltuvuse asjaomastes sektorites, tagades ettevõtjate õiguskindluse ja järgides ELi pühendumust õiglasele ja kestlikule kaubandusele ning reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale; arvestades, et see eeldab ka strateegilise tehnoloogilise sõltuvuse vähendamist, sealhulgas digitaristu, pooljuhtide, pilvteenuste ja küberturvalisuse süsteemide vallas, sest need on majandusjulgeoleku lahutamatud komponendid;

E. arvestades, et 3. detsembri 2025. aasta ühisteatis tähistab kontseptuaalset muutust ELi lähenemisviisis majandusjulgeolekule, kajastades tõdemust, et kaubandust ja majanduslikku avatust ei saa pidada oma olemuselt üksnes olukorraks, millest võidavad kõik, ning et kolmandad riigid võivad kasutada vastastikust majanduslikku sõltuvust ära strateegilistel või survestamise eesmärkidel; arvestades, et seetõttu peavad EL ja selle liikmesriigid olema vajaduse korral valmis aktsepteerima majanduslikke kulusid, et vähendada oma haavatavust ja suurendada üldist julgeolekut; arvestades, et majandusjulgeoleku kaalutlused tuleb seetõttu integreerida ELi kaubandus- ja majanduspoliitikasse struktuurse mõõtmena, mitte käsitleda neid erandliku kõrvalekaldena sellest;

F. arvestades, et majandusjulgeoleku mõistet ei ole hoolimata 20. juuni 2023. aasta ja 3. detsembri 2025. aasta ühisteatistes ette nähtud terviklikest raamistikest ELi õiguses ega üheski ELi ametlikus dokumendis määratletud; arvestades, et sellest hoolimata on tekkinud laialdane konsensus seoses arusaamaga, et ELi majandusjulgeolek seisneb liidu suutlikkuses ennetada ja hoida ära ohte oma majandusele, kodanikele ja strateegilistele huvidele – sealhulgas tarneahela vastupanuvõime, elutähtsa taristu füüsilise ja küberjulgeoleku, tehnoloogia turvalisuse, kaasa arvatud tehnoloogia lekete, ning majandusliku avatusega seotud ohte, kui sõltuvust kasutatakse relvana või survestamisvahendina – ja neile reageerida, ning arvestades, et sellega tegelemiseks on ELil vaja ühelt poolt võidelda strateegilise sõltuvuse vastu liidusisese tootmise või mitmekesistamisega ning teiselt poolt leevendada struktuurseid haavatavusi, säilitades ELi kontrolli kriitilise tähtsusega vara üle, sealhulgas välisinvesteeringute taustauuringute kaudu;

G. arvestades, et hiljutine analüüs näitab, et Euroopa ja Hiina tootjate tootmiskulude erinevus on 30–40 %, mis mõjutab ligi kahte kolmandikku Euroopa tootmise lisaväärtusest; arvestades, et need erinevused on struktuursed ja isevõimenduvad, mis on tingitud ühtsest riikliku toetuse süsteemist, tegurikulude eelistest ja regulatiivsetest erinevustest, mida ei saa kompenseerida ainuüksi tootlikkuse kasvuga; arvestades, et ELi kaubandussuhetes Hiinaga valitseb enneolematu tasakaalustamatus, kusjuures puudujääk ulatub 400 miljardi euroni hoolimata sellest, et ELil on suhetes ülejäänud maailmaga üldine ülejääk; arvestades, et see tasakaalustamatus on tingitud ulatuslikult subsideeritud liigsest tootmisvõimsusest Hiinas, mis on toonud kaasa deindustrialiseerimise ELis; arvestades, et oodatavat vahetuskursi korrigeerimist ei ole toimunud, mis suurendab veelgi konkurentsivõime lõhet ja aidates kaasa Euroopa tootjate turuosa vähenemisele; arvestades, et olemasolevad ELi kaubanduse kaitsemeetmed on suuresti tootepõhised ja seetõttu on nende rakendamine ebapiisav selleks, et käsitleda sellise ulatusega süsteemseid, kogu majandust hõlmavaid moonutusi;

H. arvestades, et EL eraldab kaubanduse kaitsemeetmete jõustamiseks

oluliselt vähem haldusressursse, kui seda tehakse võrreldavates jurisdiktsioonides, tekitades seeläbi praktilisi tõkkeid juhtumite algatamisel ja käsitlemisel ajal, mil Euroopa tööstus seisab silmitsi kasvava kaubandussurvega; arvestades, et võrreldes impordi kogumahu ja -väärtusega kasutab EL juba praegu kaubanduse kaitsemeetmeid oluliselt harvemini kui Ameerika Ühendriigid, Kanada ja Austraalia; arvestades, et hoolimata sellest, et dumpingu ja tekitatud kahjude kohta on tehtud võrreldavaid järeldusi, on ELi dumpinguvastased tollimaksud sageli oluliselt väiksemad kui teiste tähtsamate majandusriikide kehtestatud tollimaksud; arvestades, et EL peab kohaldama kahju kõrvaldamist võimaldavat marginaali, kui see on dumpingumarginaalist väiksem; arvestades, et EL ei ole tahtnud tegutseda üksnes kahju ohu alusel; arvestades, et see kombinatsioon väiksema intensiivsusega jõustamisest, menetluslikest piirangutest ja suhteliselt tagasihoidlikest tollimaksumääradest aitab kaasa kaubavahetuse ümbersuunamisele ja sellele, et ELi peetakse leebemaks jõustamiskeskkonnaks või soodsaks dumpingupaigaks, mis suurendab survet liidu tööstusbaasile;

I. arvestades, et kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine kujutavad endast kasvavat ja süsteemset riski ELi pikaajalise majandusjulgeoleku jaoks, häirides tarneahelaid, ohustades põllumajandustootmist ja tekitades ressursikonkurentsi; arvestades, et asjaolu, et Venemaa kasutas pärast Ukraina-vastase agressioonisõja alustamist fossiilkütuste tarneid relvana, näitas eriti selgelt, et sõltuvus ebausaldusväärsetest kolmandatest riikidest imporditud energiast kujutab endast otsest ja teravat ohtu ELi majandusjulgeolekule ning et taastuvatele energiaallikatele ülemineku kiirendamine ei ole seetõttu mitte ainult keskkonna, vaid ka strateegia seisukohast hädavajalik; arvestades siiski, et rohepööre ise on kiiresti tekitanud uusi ja märkimisväärseid sõltuvusi, eelkõige seoses kriitilise tähtsusega toorainete ja puhta tehnoloogiaga, nagu päikesepaneelid, fotogalvaanilised inverterid, elektrisõidukid ja võrguakud, mille tootmine on koondunud Hiinasse; arvestades, et EL peab olema hoolikas, et mitte asendada ühte strateegilist sõltuvust teisega, ning peab seetõttu püüdlema tõelise autonoomia poole seoses ökoloogiliseks üleminekuks vajalike sisenditega, mis on ELi majandusjulgeoleku strateegia põhikomponent;

J. arvestades, et tarneahela seiramine võib aidata majandusjulgeoleku riske kindlaks teha, ennetada ja maandada;

K. arvestades, et majandusjulgeolek peab lõppkokkuvõttes teenima ELi kodanikke; arvestades, et suutlikkus pidada vastu välistele majandussõkkidele ja nendega toime tulla on elatustaseme säilitamise, avalike teenuste järjepidevuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse säilitamise eeltingimus; arvestades, et majandusjulgeoleku poliitikat tuleb seetõttu hinnata mitte ainult makromajanduslike koondnäitajate või strateegiliste huvide seisukohast, vaid ka seoses selle konkreetse mõjuga kodanike

heaolule;

Majandusjulgeoleku muutuv riskipilt

1. väljendab heameelt 3. detsembri 2025. aasta ühisteatise üle, mis on vajalik samm, et parandada ELi ühist lähenemisviisi majandusjulgeolekule; märgib, et ELi majandusjulgeoleku eesmärkide elluviimiseks on vaja täiendavaid samme, sealhulgas tegevuskava, rakendamiskava ja konkreetseid eesmärke tarneahelate riskide vähendamiseks strateegilistes sektorites;

2. on seisukohal, et ühisteatises rõhutatakse õigustatult vajadust muuta majandusjulgeoleku kultuuri, minnes reageerivalt lähenemisviisilt üle ennetavamale lähenemisviisile; rõhutab, et see nõuab paradigmamuutust kogu süsteemi hõlmava lähenemisviisi suunas, milles komisjon, Euroopa Parlament, liikmesriigid, erasektor ning muud avaliku ja erasektori sidusrühmad teevad koostööd, et aidata kaasa ELi majandusjulgeoleku tugevdamise eesmärgi saavutamisele; rõhutab, et tõeline Euroopa majandusjulgeoleku strateegia peab põhinema strateegilisel suunitlusel, integreerides ja kooskõlastades strateegiliselt poliitikat kliima ja energia, kaubanduse ja konkurentsi, digitaalse turu reguleerimise, tööstuspoliitika, teadusuuringute ja innovatsiooni, välisinvesteeringute ja euro rolli vallas;

3. jagab komisjoni hinnangut, et majandusjulgeoleku meetmed võivad lühikeses perspektiivis kaasa tuua teatavaid kulusid nii ettevõtetele kui ka avaliku sektori asutustele, kuid rõhutab, et sõltuvusest ja majanduslikust survestamisest tulenevad kulud on palju suuremad; nõuab, et neid meetmeid toetataks piisavalt järgmise mitmeaastase finantsraamistiku programmi „Euroopa horisont“ ja Konkurentsivõime Fondi kaudu; julgustab komisjoni tagama piisava toetuse tööstusharudele ja töötajatele, keda tarneahela häired või muud majandusliku surve või majandusliku survestamise vormid mõjutavad kõige rohkem;

4. tuletab meelde, et EL on üks suuremaid üleilmseid kaubandusjõude, kelle SKPst üle 20 % tuleb väliskaubandusest; rõhutab, et kaubandus ja rahvusvahelised investeeringud on ELi majanduse jaoks põhjapaneva tähtsusega; toonitab, et ELi ulatuslik lõimumine ülemaailmsete turgudega on suurendanud liidu haavatavust kolmandate riikide turuhäirete, survestavate tavade ja strateegilise mõjuvõimu suhtes, mida avaldatakse tarneahelate kitsaskohtade, kriitilise tähtsusega sisendite ja tehnoloogia monopoolse seisundi, suure riskiga elutähtsa tehnoloogia tarnijatest sõltuvuse ning peamise füüsilise ja digitaristu haavatavuse ja ning kolmandatest riikidest pärineva energiaimpordi kaudu; rõhutab, et selline märkimisväärne ja struktuurne sõltuvus välistest osalejatest seoses strateegiliste kaupade, teenuste ja taristuga tekitab ohtlikku haavatavust, millega tuleb kiiremas korras tegeleda;

5. rõhutab, et hiljutised kriisid, sealhulgas COVID-19 pandeemia, Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tulenevad energiavarustuse häired, ebaseaduslike tollimaksude, kaubanduspiirangute ja muude protektsionistlike meetmete levik, ülemaailmseid transpordi- ja logistikamarsruute mõjutavad pidevad pinged, survestavad piirangud juurdepääsul kriitilise tähtsusega materjalidele, kliimamuutuste kasvav majanduslik mõju, sealhulgas tootmist ja logistikat häirivate äärmuslike ilmastikunähtuste tagajärjel, riigiabipoliitika ning kolmandate riikide subsideeritud liigse tootmisvõimsuse dumping Euroopa turgude peamistes sektorites, on näidanud, et sõltuvus impordist võib kiiresti viia nappuse, inflatsiooni, kohaliku tootmisvõimsuse kahjustamise ja tootmise peatamiseni; rõhutab, et sõltuvus ekspordist on samuti osutunud ELi eksportijate jaoks märkimisväärseks ohuks; rõhutab, et nii impordist kui ka ekspordist sõltuvus kujutab endast konkreetseid piiranguid Euroopa majandustegevusele ja ELi suutlikkusele välistele vapustustele tulemuslikult reageerida; rõhutab, et selline haavatavus on pigem struktuurne kui ajutine, kuna see tuleneb aja jooksul tekkinud koondumistest ja monopolidest;

6. väljendab sügavat muret Hiina süsteemsete turumoonutuste pärast, mis suurendavad liigset tootmisvõimsust, sealhulgas ulatuslikud riigi juhitavad toetusmehhanismid, strateegilised hanked „osta Hiina tooteid“, kodumaiste ettevõtete sooduskohtlemine ja vastastikkuse puudumine; kordab, et süsteemis, kus üks riik domineerib maailmaturul ja ujutab selle üle, ei saa olla õiglast kaubandust;

7. väljendab heameelt komisjoni kava üle koostada terviklik, süstemaatiline ja korrapäraselt ajakohastatav hinnang ELi kõige kriitilisemate sõltuvuste kohta väärtusahelates ning nõuab, et need hinnangud sisaldaksid analüüsi ELis pudelikaelu põhjustada võivate haavatavuste kohta, sealhulgas kvantifitseeritud andmeid impordi kontsentratsiooni ja ülemaailmsete turuosade kohta riikide ja sektorite kaupa;

Ennetamine mitmekesistamise, innovatsiooni ja konkurentsivõime kaudu

8. rõhutab, et majandusjulgeolekut ei tohi tõlgendada majandusliku eraldatusena; kinnitab veel kord, et avatus kestlikule kaubandusele ja investeeringutele koos meetmetega, mille eesmärk on võidelda kõlvatu konkurentsi vastu ning mitmekesistada partnereid, tarnijaid, energiaimporti ja transporditeid, on üks ELi peamisi vahendeid, mille abil elutähtsates sektorites vähendada struktuurset haavatavust väliste vapustuste ja häirete ning survestamise suhtes; rõhutab, et ELi vastupanuvõime ja majandusjulgeoleku tugevdamine peaks olema iga ELi kaubandus- või investeerimispartnerluse selge eesmärk; rõhutab, et nõudluse suurendamine ELis toodetud alternatiivide järele ja ELis asuvate valdkondlike ökosüsteemide loomine on ELi majandusjulgeoleku usaldusväärse ülesehitamise

seisukohast keskse tähtsusega;

9. rõhutab, et ELi turu avatus peab põhinema vastastikkuse, usaldusväärsuse ja mittesurvestamise põhimõttel ning et see ei saa olla tingimustevaba, kui kaalul on põhilised julgeolekuhuvid; rõhutab, et ELil on märkimisväärseid majanduslikke tugevusi, eelkõige 450 miljoni tarbijaga 18 triljoni euro suurune siseturg, juhtpositsioon kõrgtehnoloogilise tootmise ja teenuste valdkonnas, kõrged standardid ja normid ning maailmatasemel haridusasutused ning teadus- ja arendustegevuse programmid; toonitab, et neid tugevaid külgi tuleks kasutada välise survestamise korral, eelkõige valdkondades, kus Euroopa kaubad või tehnoloogia on ülemaailmsetel turgudel asendamatud;

10. hoiatab, et mikro- ja makromajanduslik keskkond, mis nõrgendab ettevõtjate konkurentsivõimet, sealhulgas sellised omadused nagu siseturu tõkked, tarbetu halduskoormus, regulatiivne ebakindlus, kõrged energiahinnad, liiga keerulised loamenetlused ja alainvesteerimine, pärsib innovatsiooni ning õõnestab ELi majanduslikku vastupanuvõimet ja julgeolekuga seotud eesmärke;

11. rõhutab, et ELi majandusjulgeolekut ei saa oluliselt tugevdada seni, kuni Euroopa majandus sõltub liigsel määral fossiilkütuste või taastuvenergeetika tehnoloogia impordist; on seisukohal, et stabiilse ja prognoositava süsinikuheite vähendamise poliitika järgimine, mille eesmärk on saavutada netonullheide ja lõpetada fossiilkütuste import, aitab tugevdada majandusjulgeolekut ja suurendada ELi konkurentsivõimet; rõhutab, et oluliselt suuremad ja kiiremad investeeringud elektrifitseerimisse ja ringmajandusse on äärmiselt olulised, et vähendada ELi strateegilist sõltuvust välistest osalejatest; julgustab komisjoni võtma vastu jõulisi ja laiaulatuslikke nõudlusega seotud poliitikameetmeid, et suurendada nõudlust Euroopa vähese süsinikuheitega strateegiliste kaupade järele, mis on energiasüsteemi ümberkujundamisel keskse tähtsusega, näiteks keskkonnahoidlik teras, akud, taastuvenergia ja pooljuhid; kutsub samuti komisjoni üles tagama, et rohepöördega ei dubleeritaks erineval kujul sama struktuurset sõltuvusloogikat, ning seadma sellega seoses prioriteediks ELi tasandi tootmisvõimsuse, strateegiliste varude loomise ning selliste kriitiliste toormete ja puhta tehnoloogia komponentide hankimise jõulise mitmekesistamise, millest üleminek sõltub;

12. rõhutab, et majandusjulgeoleku nurgakivi on täielikult toimiv ja integreeritud siseturg; rõhutab, et tihedam integratsioon ja tõkete kõrvaldamine tõeliselt ühtlustatud kaupade, teenuste ja kapitali turult on ELi pikaajalise sotsiaal-majandusliku mudeli, konkurentsivõime ja julgeoleku jaoks hädavajalik; on seisukohal, et haridusse, innovatsiooni ning teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute suurendamine on ELi majandusjulgeoleku kaitsmise pikaajalise strateegia oluline osa;

13. taunib ELi liigset sõltuvust kolmandatest riikidest kriitiliste toormete tarnimisel, tunnistades, et sellise sõltuvuse tõttu ohustab liitu märkimisväärne geopoliitiline, majanduslik ja tarneahelaga seotud haavatavus; on seetõttu seisukohal, et vastupanuvõime tugevdamine, sealhulgas toormete kaevandamise ja töötlemise strateegiliste projektide, suurema ringlussevõtu suutlikkuse, parema ressursitõhususe ja ringmajanduse mudeli täieliku rakendamise kaudu, on kestlik ja strateegiline lahendus; nõuab ambitsioonikat ringmajanduse õigusakti; nõuab kriitilise tähtsusega innovatiivsesse ringmajanduse tehnoloogiasse tehtavate investeeringute stimuleerimist ja selliste investeeringute kaitsmist;

14. rõhutab, et kodanike kaitsmine väliste majandussõokkide, sealhulgas tarneahelate häirete, energiahindade tõusu ja majandusliku survestamise tagajärgede realiseerumise eest on majandusjulgeolekupoliitika põhieesmärk; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et majandusjulgeoleku meetmete sotsiaalset mõju hinnataks süstemaatiliselt ning et sellised meetmed ei mõjutaks ebaproportsionaalselt kõige haavatavamaid;

15. tuletab meelde, et kaubanduspoliitika on ELi võimsuse strateegiline komponent ning seda tuleks kasutada ennetavalt, et kaitsta ELi julgeolekuhuve ja strateegilist autonoomiat; rõhutab vajadust minna kaugemale valdavalt kaitsvast lähenemisviisist ning kombineerida ja kasutada olemasolevaid vahendeid strateegilisemal ja tulevikku suunatud viisil, sealhulgas kasutades vastastikust majanduslikku sõltuvust ära viisil, millega tugevdatakse ELi geopoliitilist positsiooni;

16. tuletab meelde, et ELi kaubandus- ja majandusjulgeoleku tegevuskava tulemuslikkus sõltub kaubanduseeskirjade ning kaubandus-, partnerlus- ja assotsieerimislepingute oluliste klauslite järjepidevast kohaldamisest; kutsub sellega seoses komisjoni üles suurendama jõupingutusi, et tagada oma kohustuste täielik ja tulemuslik täitmine, pidades eelkõige silmas poliitikavaldkondade arengusidusust;

17. kutsub komisjoni üles oma mitmekesistamisstrateegia keskse elemendina viima lõpule käimasolevad läbirääkimised ning järgima aktiivselt strateegilist ja ambitsioonikat lähenemisviisi kaubanduslepingutele ja valdkondlikele partnerlustele usaldusväärsete partneritega; on seisukohal, et kolmandate riikide tarnijate ja eksporditurgude mitmekesistamisel tuleks lähtuda ELi struktuurse haavatavuse selgest hindamisest; rõhutab vajadust täiendada traditsioonilisi laiaulatuslikke vabakaubanduslepinguid esmajärjekorras uute, paindlikumate ja sihipärasemate kaubandus- ja investeerimispartnerluste vormidega, mille selge eesmärk on vähendada impordi ja ekspordi riske turvaliste ja vastupidavate tarneahelate arendamise kaudu teatavates suure riskiga sektorites; rõhutab, et sellised partnerlused peaksid hõlmama siduvaid

kohustusi ning eeldavad kogu läbirääkimisprotsessi jooksul Euroopa Parlamendi täielikku kaasamist ja läbipaistvust Euroopa Parlamendi suhtes, samuti Euroopa Parlamendi nõusolekut ratifitseerimisprotsessis;

18. rõhutab ELi ja Mercosuri ajakohastatud assotsieerimislepingu strateegilist tähtsust ELi majandusjulgeoleku jaoks; rõhutab, et see leping aitab mitmekesistada juurdepääsu kriitilistele toormetele ja tugevdada vastupidavaid väärtusahelaid;

19. rõhutab, et strateegiliselt on oluline edendada majandus- ja kaubanduskoostööd Indiaga, mis on üha olulisem tootmis- ja tehnoloogiakeskus, millel on üha suurem roll digiteenustes ja kriitiliste toormete tarnimisel;

20. rõhutab, kui oluline on kiirendada käimasolevaid läbirääkimisi vabakaubanduslepingute üle selliste partneritega nagu Filipiinid ja Tai ning viia lõpule kaubandusleping Indoneesiaga, pidades silmas nende riikide kasvavat rolli kriitilise tähtsusega maavarade, elektroonika ja puhta tehnoloogia komponentide tootmisel; rõhutab, et prognoositavad kaubandusraamistikud on vajalikud ekspordipiirangute ja tarnete kontsentreeritusega seotud riskide käsitlemiseks ning ELi kindlamaks sidumiseks India ja Vaikse ookeani piirkonna tööstuslike väärtusahelatega;

21. väljendab heameelt kaubandusläbirääkimiste lõpuleviimise üle Austraaliaga, kes on usaldusväärne ja sarnaselt meelestatud partner; rõhutab selle reeglitel põhineva partnerluse tähtsust tarnete stabiilsusele ja tarneahelate mitmekesistamisele kaasaaitamisel, võttes arvesse Austraalia märkimisväärseid kriitilise tähtsusega toormete varusid ning kaevandamis- ja töötlemistehnoloogiate väljatöötamist; väljendab heameelt edasise koostöö üle ühiste majandusjulgeoleku probleemide lahendamisel, võttes eelkõige arvesse Austraalia vahetut kogemust majanduslikule survestamisele reageerimisel;

22. nõuab ELi ja Ühendkuningriigi struktureeritud majandusjulgeoleku dialoogi loomist, et tõhustada kaubanduse, investeeringute taustauuringute ja tarneahela vastupidavusvõimega seotud koordineerimist; toetab tihedamat koostööd ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu raames, et ennetada häireid strateegilistes sektorites;

23. toetab ELi India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegias esitatud üleskutset süvendada Aasia partneritega koostööd majandusjulgeoleku valdkonnas, sealhulgas tõhustatud partnerluste kaudu Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni liikmetega ning tihedama suhtluse kaudu partneritega, kes osalevad laiaulatuslikus ja progressiivses Vaikse ookeani ülese partnerluse lepingus;

24. nõuab tungivalt, et ELi liikmesriigid ratifitseeriksid veel

ratifitseerimata vabakaubanduslepingud;

25. kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku uuendatud ja laiaulatuslikuks kaubandus- ja investeerimisdialoogiks arenguriikide ja -piirkondadega, lähtudes vastastikku kasulikest partnerlustest, mis ei piirdu vaid turulepääsu laiendamise või loodusvarade kaevandamisega; rõhutab, kui oluline on edendada kaubanduslepingute ja valdkondlike partnerluste raames kohaliku ja piirkondliku väärtuse loomist, arendades puhtaid ja kestlikke väärtusahelaid, edendades samal ajal kaasavat ja kestlikku arengut ning tagades keskkonnastandardite ja töötajate õiguste kaitse;

26. märgib, et EL sõltub praegu Hiinast ligikaudu 98 % ulatuses oma haruldaste muldmetallide tarnete ja üle 90 % ulatuses magneesiumi impordi puhul, et haruldaste muldmetallide liidusisese ringlussevõtu määr on endiselt alla 1 % ning et üle 60 % ülemaailmsest liitiumi rafineerimise ja üle 85 % haruldaste muldmetallide töötlemise võimsusest on koondunud ühteainsasse kolmandasse riiki, mistõttu ei ole EL kaugeltki saavutanud kriitiliste toorainete määruses sätestatud eesmärke; rõhutab selles valdkonnas sarnaselt meelestatud riikidega sõlmitud lepingute tähtsust ja vajadust jätkata läbirääkimisi uute partnerluste üle, et tugevdada ELi tarneahelate vastupanuvõimet;

27. rõhutab, et ELi kaubanduspoliitika strateegiline eesmärk peaks olema kriitiliste toormete tarneallikate mitmekesistamine, arvestades nende keskse tähtsusega rolli rohe- ja digipöördes ning julgeolekus; märgib, et kuigi kriitiliste toormete määrus on oluline samm ELi vastupanuvõime tugevdamise suunas, ei ole see endiselt piisav, et tegeleda peamiste nõrkade kohtadega, eelkõige rafineerimis- ja töötlemissuutlikkuse jätkuva koondumisega piiratud arvu kolmandatesse riikidesse; toonitab, et see määrus tugineb mittesiduvatele võrdlusalustele ELi tasandil ning et sihtotstarbelise rahastamise kättesaadavus ja tulemusliku rakendamise suutlikkus on endiselt piiratud;

28. väljendab heameelt algatuse „ResourceEU“ üle, mille eesmärk on suurendada omamaise kaevandamise, töötlemise ja ringlussevõtu suutlikkuse rahastamist; rõhutab siiski, et neid edendusmeetmeid tuleb kombineerida kaitse- ja partnerlusmeetmetega, et vähendada 2030. aastaks edukalt kriitiliste toormete väärtusahelaga seotud riske; kordab, et usaldusväärsetesse kriitiliste toormete väärtusahelatesse tehtavate investeeringute pikaajalise ärimudeli ja elujõulisusega peaksid seetõttu kaasnema hinna alampiirid ja väljaostutagatised tihedas koostöös sarnaselt meelestatud riikidega, võideldes seeläbi ohu vastu, et mõni kolmas riik kuritarvitab oma monopoolset seisundit, lüües hinna haavatavate konkurentide omast allapoole; rõhutab, et algatusest „ResourceEU“ peab saama mõjus vahend, et kiirendada kriitiliste toormete määruses sätestatud 2030. aasta eesmärkide saavutamist; rõhutab, et ilma kooskõlastatud

rahalise toetuse kiire kasutuselevõtmiseta kaevandamise, töötlemise ja ringlussevõtu projektide jaoks ei ole ELil võimalik saavutada oma sihttasemeid kindlaksmääratud aja jooksul;

29. rõhutab, et ELi kriitiliste toormete diplomaatia ei peaks piirduma kaevandamise ja esmastele ressurssidele juurdepääsuga ning selles tuleks käsitleda süstemaatiliselt töötlemis-, rafineerimis- ja järgmise etapi tegevusi, kus strateegilised haavatavused ja kontsentratsiooniriskid on endiselt eriti teravad;

Tuvastatud riskide seiramine, juhtimine ja maandamine

30. järeldab, et ELi majandusjulgeoleku tugevdamine on keskse tähtsusega, et kaitsta ELi majanduslikku ja poliitilist suveräänsust, ühtse turu terviklikkust, tarneahelate vastupanuvõimet, ELi ettevõtete majanduslikku elujõulisust ja ELi kodanike elatusvahendeid, sealhulgas seoses kvaliteetsete töökohtadega; rõhutab, et tervikliku ja integreeritud majandusjulgeoleku lähenemisviisi eesmärk peaks olema mitte ainult välissõltuvuse vähendamine, vaid ka strateegilise autonoomia loomine kriitiliste toormete, tehnoloogia, energia, transpordi, rahanduse ja digitaristu valdkondades; kutsub seetõttu komisjoni üles peavoolustama majandusjulgeolekut kogu tööstuspoliitikas, sealhulgas valdkondlikes õigusaktides ja tarneahelate riskihindamistes, et tagada järjepidev lähenemisviis;

31. tunnistab, et teatavad kriitilise tähtsusega majanduslikud riskipositsioonid nõuavad oma ulatuse, kontsentratsiooni, strateegilise tähtsuse või pöördumatuse tõttu sihipäraseid, kiireloomulisi ja otsustavaid leevendusmeetmeid; rõhutab, et sellistel juhtudel võivad meetmed õiguspäraselt hõlmata turulepääsu, majandustegevuse või kolmandatest riikidest pärit investeeringuvoogude piiramist või keelamist, et kaitsta ELi olulisi huve ja avalikku korda; kordab, et juurdepääs siseturule on ELi suurim mõjutusvahend, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama pöördsõltuvust, et survestada kolmandaid riike kaotama ELile kehtestatud ebaseaduslikke ekspordipiiranguid;

32. julgustab komisjoni pakkuma välja rohkem meetmeid majandusjulgeoleku riskide ennetamiseks või piiramiseks; toetab sellega seoses komisjoni ettepanekut nõuda ELi ettevõtjatelt tarnijate mitmekesistamist konkreetsetes suure riskiga sektorites; on seisukohal, et seda põhimõtet tuleks tulevikus laiendada, et nõuda ettevõtjatelt ka tarneriikide või -piirkondade mitmekesistamist;

33. rõhutab vajadust töötada välja mõjusad vahendid, mille eesmärk on varakult jälgida, tuvastada ja hinnata suure riskiga piirkondade väärtusahelates majandusjulgeolekuriske, et võimaldada olemasolevate ja võimalike strateegiliste sõltuvuste ennetavat kaardistamist; rõhutab, et liikmesriigid ja erasektor on peamised

partnerid sõltuvuse kindlakstegemisel ja hindamisel; toetab komisjoni ettepanekut luua kättesaadava teabe koondamiseks majandusjulgeoleku luurekeskus; kutsub komisjoni üles töötama välja vahendid, mille eesmärk on jagada majandusteavet rahvusvaheliste partneritega, et ennetada kolmandate riikide tegevust, mis kasutab sõltuvust relvana EList vastu;

34. kutsub komisjoni üles koostama iga-aastase majandusjulgeoleku tulemustabeli, et hinnata süstemaatiliselt majandusjulgeoleku strateegia eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme; rõhutab, et selline mehhanism peaks sisaldama selgeid ja mõõdetavaid näitajaid, mis muu hulgas näitaksid kriitilise sõltuvuse vähenemist sektorite kaupa, majandusjulgeoleku seisukohast oluliste kaubanduse kaitsemeetmete arvu ja alternatiivsete tarnijate arvu suurenemist; rõhutab, et läbipaistev ja korrapärane aruandlus on oluline, et tagada vastutus ja teadlik poliitika kohandamine;

35. rõhutab, et sellised meetmed peaksid olema proportsionaalsed, kohandatud riski tõsidusele ja püsivusele, põhinema selgelt määratletud riskikünnistel, objektiivsetel ja kontrollitavatel kriteeriumidel ja eelnevatel hinnangutel ning neid tuleks pidevalt seirata ja läbi vaadata;

36. rõhutab, et nagu komisjon 3. detsembri 2025. aasta ühisteatises välja pakkus, tuleks olemasolevaid ELi vahendeid, mille eesmärk on tegeleda struktuurse haavatavuse, turumoonutuste ja turutingimustele mittevastava käitumisega, vajaduse korral ajakohastada ning kasutada strateegilisemalt ja otsustavamalt, ning et selliste vahendite killustatud, kõhklev või ebajärjekindel kasutamine vähendab nende toimivust, sealhulgas heidutavat mõju; nõuab tungivalt, et komisjon lühendaks kaubanduskaitset käsitlevate uurimiste ajakava ja järgiks teiste riikide eeskuju, et vältida korvamatut kahju ELi tööstusele, kasutades rohkem olemasolevaid kahju ohu sätteid ja ajutisi meetmeid, mis on mõlemad õiguslikult lubatud, kuid alakasutatud;

37. rõhutab, et kuigi majandusjulgeolekut ei ole pikas perspektiivis võimalik saavutada üldiste autarkiliste või protektsionistlike meetmetega, on praegu hädasti vaja võtta sihipäraseid meetmeid, et peatada deindustrialiseerimise laine ja kaitsta ELi strateegilisi sektoreid ebaausa konkurentsi eest, mida põhjustab odav import kolmandatest riikidest sellistes sektorites nagu teras, kemikaalid, ravimid, taastuvenergia ja keskkonnahoidlikud kaubad; kutsub komisjoni üles töötama välja tegevuskava, et kaitsta ELi strateegilisi sektoreid, mida ülemaailmne liigne tootmisvõimsus kõige rohkem ohustab;

38. on seisukohal, et teatavate suurte kolmandate riikide, eelkõige Hiina majanduse tööstussuutlikkuse samaaegne laiendamine mitmes strateegilises sektoris kujutab endast süsteemset

konkurentsiprobleemi, mida ei saa nõuetekohaselt lahendada sektoripõhiste meetmetega; on seisukohal, et sedalaadi süsteemsed riskid nõuavad süsteemset reageerimist, keskendudes struktuursetele tingimustele, mis tekitavad suures ulatuses liigset tootmisvõimsust, selle asemel et hallata nende tagajärgi üksikutel turgudel;

39. väljendab heameelt komisjoni 7. oktoobri 2025. aasta ettepaneku üle võtta vastu määrus, mis käsitleb ülemaailmse liigse tootmisvõimsuse negatiivset kaubandusmõju liidu teraseturule[11], millega tunnistatakse elujõulise Euroopa terasesektori säilitamise strateegilist tähtsust; toonitab, et Euroopa terasetööstuse tootmisvõimsuse kadumine kujutaks endast pöördumatut ohtu majandusjulgeolekule; märgib, et liigse tootmisvõimsuse probleem ei piirdu terase ja alumiiniumiga, vaid seda esineb paljudes teistes sektorites, nagu kemikaalid ning terasest ja alumiiniumist saadud tooted; tunneb muret selle pärast, et kaubanduskaitset käsitlevad uurimised on liiga aeglased, ressursimahukad ja tootekesksed, et asjakohaselt käsitleda liigsest tootmisvõimsusest tulenevaid kogu majandust hõlmavaid moonutusi; on veendunud, et EL peaks varustama end asjakohaste vahenditega, et seirata ja käsitleda süsteemset liigset tootmisvõimsust kogu väärtusahelas;

Kaubanduspoliitika vahendid, reeglite täitmise tagamine ja heidutus

40. rõhutab, et kui täitmise tagamise meetmed viibivad, on järjekindlusetud või neid peetakse ebakindlaks, siis heidutus ja konkurentsivõime nõrgenevad; kutsub seetõttu komisjoni üles tagama õigeaegse otsuste tegemise, selged aktiveerimiskriteeriumid ja prognoositavad tagajärjed juhul, kui tuvastatakse potentsiaalsed või olemasolevad riskid majandusjulgeolekule või ebaausad tavad;

41. rõhutab, et ELi kaubanduspoliitika tulemuslikuks jõustamiseks ja majandusjulgeoleku mõõtme laiendamiseks on vaja piisavaid halduse- ja tehnilisi vahendeid; kutsub komisjoni üles tagama, et kaubanduse ja majandusjulgeoleku peadirektoraadil oleks piisavalt töötajaid, eksperditeadmisi ja ressursse, et tulemuslikult jõustada kaubanduse kaitsemeetmeid ja rakendada ELi majandusjulgeoleku strateegiat; rõhutab, et praeguses geomajanduslikus kontekstis tuleks suurendada ELi majandusjulgeolekuga seotud suutlikkust;

42. rõhutab, et kehtivate kaubandusreeglite süsteemne täitmise tagamine on ELi esmane ja proportsionaalne vastus nõuete rikkumisele ning mis tahes usaldusväärse majandusjulgeoleku strateegia eeltingimus; peab siiski kahetsusväärseks, et kehtivate normide jõustamine ei suuda seda probleemi täies ulatuses lahendada; kutsub seetõttu komisjoni üles kehtestama võrreldavate

---

11 COM(2025)0726.

partneritega sarnaseid kõrgemaid dumpinguvastaseid tollimakse, võideldes nii kaubavahetuse ümbersuunamise ja ELi turule suunatud dumpingu vastu; kutsub lisaks komisjoni üles võtma kolmandate riikide eksportijate dumpingumarginaali arvutamisel arvesse keskkonna-, energia- ja tööjõukulusid ning loobuma nn väiksema tollimaksu reeglist, mida Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO) ei nõua;

43. märgib, et dumpingu- ja subsiidiumivastased menetlused on liiga kitsa suunitlusega, ressursimahukad ja aeglased, et tegeleda ELi tööstuse ees seisvate konkurentsiprobleemide ning liigse tootmisvõimsuse ulatuse ja struktuurse olemusega;

44. rõhutab, et ELi vastupanuvõimega seotud eesmärgid, mis hõlmavad suutlikkust juhtida ökoloogilist, majanduslikku ja sotsiaalset üleminekut kestlikul, õiglasel ja demokraatlikul viisil ning inim-, looma- ja taimetervise ning loodusvarade säilitamist, on ELi esmases ja teiseses õiguses kindlalt juurdunud; on seisukohal, et see õigusraamistik annab tugeva ja suuresti kasutamata aluse üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe XX artiklis sätestatud üldistele eranditele tuginemiseks; kutsub komisjoni üles kasutama täielikumalt ja süstemaatilisemalt XX artikli erandeid, kui ELi meetmeid, millega püüeldakse nende õiguspäraste poliitiliste eesmärkide poole, vaidlustatakse WTOs raames;

45. kutsub komisjoni üles tegema ettepanekuid olemasolevate vahendite muutmiseks, et võimaldada nende aktiivsemat, strateegilisemat ja koordineeritumat kasutamist, ning tegema ettepanekuid uute vahendite kohta, kui on tuvastatud selge ja tõendatav lünk olemasolevate ELi vahendite toimivuses; nõuab kehtivate ja tulevaste majandusjulgeolekut käsitlevate õigusaktide ja algatuste ühtlustamist;

46. rõhutab, et ELi majanduslikule survestamisele antava vastuse usaldusväärsus sõltub eelkõige tema valmisolekust survestamistavasid õigeaegselt kindlaks teha ja ametlikult iseloomustada, algatades nii protsessi, mis on nii heidutuse kui ka läbirääkimisvõime aluseks; on seisukohal, et survestamisvastane õigusakt on kõige asjakohasem vahend ELi tugevate külgede võimendamiseks selles valdkonnas; rõhutab, et vahend tuleks kasutusele võtta survestamise või sellega ähvardamise korral, uurides samal ajal kõiki võimalusi pingete leevendamiseks, enne kui viimase abinõuna kehtestatakse vastumeetmed;

47. kutsub komisjoni üles kiiresti tugevdama ELi heidutusvõimet; nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja ennetava strateegia, et reageerida ELi majandusliku suveräänsuse, sealhulgas selle aluseks oleva elutähtsa taristuga seotud ohtudele; rõhutab, et sellise strateegiaga peab olema võimalik kiiresti ja tulemuslikult heidutada välisosalejaid ähvardusi täide viimast, kasutades ära ELi

vastumeetmete kogu arsenali;

48. rõhutab, et kui täitmise tagamise meetmed ja koostöö olukorda ei muuda, peaks ELi reageerimine põhinema järkjärgulisel, proportsionaalsel ja tagasipööratavaal eskalatsioonil, mis võimaldab survet kontrollitud viisil suurendada, säilitades samal ajal õiguskindluse ja usaldatavad võimalused pingete leevendamiseks; nõuab tungivalt, et komisjon reageeriks sellega seoses otsustavamalt, tuletades meelde, et meetmed, mis ei suudeta muuta kahjustavat ja survestavat käitumist, võivad õõnestada ELi kaubanduspoliitika usaldusväärsust ja mõjujõudu, tekitades sekkumisele suuri esialgseid poliitilisi kulusid, kuid taastamata võrdseid tingimusi;

49. kutsub komisjoni üles tagama, et täitmise tagamise meetmete, kaubanduse kaitsemeetmete ja survestamisvastaste meetmete kohaldamist koordineeritaks sidusas tegevusraamistikus ning koos liikmesriikide ja ettevõtjatega; kutsub lisaks komisjoni üles uurima ELi tasandi koormuse jagamise mehhanismi väljatöötamist, et aidata jaotada riikide majanduslikule survestamisele reageerimise kulusid, tagades kasvavate kaubanduspingete tingimustes poliitilise ühtekuuluvuse ja majandusliku vastupanuvõime;

50. rõhutab, et Euroopa avaliku sektori rahastamisvõime on ELi peamine tugevus; on seisukohal, et ELi avaliku sektori raha ei tohiks kulutada, välja arvatud juhul, kui sellega tõendatavalt tugevdatakse ELi suveräänsust ja vastupanuvõimet; kutsub komisjoni üles seda tugevust võimendama ja looma rahastamise peatamise vahendi, et võimaldada kiiresti piirata juurdepääsu ELi rahastamisele olukordades, kus kolmandad riigid võtavad meetmeid, mis kahjustavad ELi majandusjulgeolekut;

51. rõhutab vajadust tagada turvaline ja katkematu juurdepääs kaitseotstarbelises tootmises kasutatavatele kriitilise tähtsusega komponentidele, toorainetele ja progressi võimaldavale tehnoloogiale; toonitab, et tarneahela nõrgad kohad kahesuguse kasutusega kaupade sektorites võivad otseselt mõjutada ELi tegevusvalmidust ja majanduslikku vastupanuvõimet;

52. rõhutab, et tsiviilinnovatsiooni ja kaitserakenduste vaheliste seoste tihenemine nõuab ühist lähenemisviisi taustauuringutele, ekspordikontrollile ja investeeringute järelevalvele kahesuguse kasutusega kaupade sektorites, et vältida tundliku tehnoloogia soovimatut üleandmist, säilitades samal ajal ELi konkurentsivõime;

53. rõhutab struktuurseid piiranguid ELi kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli raamistikus, eelkõige selle sõltuvust aeglastest mitmepoolsetest režiimidest, piiratud suutlikkust kujunemisjärgus ja kiiresti arenevat tehnoloogiat prognoosida ja sellele reageerida ning rakendamise killustatust liikmesriikides;

54. on seisukohal, et praegune ekspordikontrolliraamistik kujutab endast liikmesriikide tasandil eri riiklike poliitikasuundade ja meetmete segadikku, mis ei ole piisavalt mõjus, järjepidev ega kiire, et reageerida praegusele geomajanduslikule olukorrale; rõhutab, et ELi majandusjulgeoleku tagamiseks on kiiresti vaja reformida ja muuta avaramaks olemasolevat riiklikku ekspordikontrolli poliitikat; rõhutab vajadust töötada ELi tasandil välja ühtlustatud ekspordikontrollirežiim; rõhutab, et ekspordikontrolli kooskõlastamine rahvusvaheliste partneritega tugevdaks märkimisväärselt ELi majandusjulgeolekut;

55. väljendab heameelt ELi kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli loetelu hiljutise ajakohastamise üle kooskõlas Wassenaari kokkuleppe egiidi all kokku lepitud loeteluga, kuigi Venemaa pani sellele kokkuleppele veto; nõuab määruse (EL) 2021/821[12] kiiret läbivaatamist, et võimaldada ELil rääkida ekspordikontrolliga seoses ühel häälel ja kehtestada kogu ELis ühtne kontroll, säilitades samal ajal rahvusvahelise ühtlustamise ja ettevõtjate õiguskindluse; nõuab sellega seoses komisjonis ühise majandusjulgeoleku poliitika konsolideeritud üksuse loomist, et tegeleda muutuvate majandusjulgeoleku probleemidega, mida põhjustab kolmandate riikide pidev kõrvalehoidmine ELi ekspordikontrollist ja sanktsioonidest; märgib, et seda üksust peaksid toetama liikmesriikide luureringkonnad, kellel on parem juurdepääs reaalajas luureandmetele kõrvalehoidmise võrgustike kohta ja tööstusele reaalajas luureandmete jagamise suutlikkus, et teha kindlaks esilekerkivad kõrvalehoidmise taktikad; märgib lisaks, et üksusel peaksid olema volitused ekspordikontrolli jõustamiseks ning vahendid tehnoloogia arendamiseks, analüüsiks ja rahvusvaheliseks koordineerimiseks ning volitused rakendada töökindlaid kontrollisüsteeme ja tarneahela jälgimise tehnoloogiaid;

56. rõhutab, et ELi ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika peaks tagama sidususe ELi majandusjulgeoleku eesmärkidega; toonitab, et strateegilistel sõltuvustel, tarneahelate haavatavusel ja survestavatel majandustavadel on üha enam otsene mõju julgeolekule ning need mõjutavad ELi kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi võimekust; nõuab majandusjulgeoleku kaalutluste süstemaatilist integreerimist ELi strateegilistesse poliitikavaldkondadesse, kaitseplaneerimisse ja kriisidele reageerimise mehhanismidesse, et tugevdada ELi valmisolekut ja vastupanuvõimet üha enam vaidlustatud geopoliitilises keskkonnas;

Investeeringud, kapitalivood ja strateegiline riskipositsioon

---

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

57. väljendab heameelt käimasoleva seadusandliku töö üle tööstuse kiirendamise õigusakti kallal ja rõhutab selle potentsiaali aidata kaasa ELi majandusjulgeoleku eesmärkide saavutamisele; on seisukohal, et see õigusakt aitaks oluliselt vähendada strateegilist sõltuvust ja suurendada ELi vastupanuvõimet välistele vapustustele ja survestamisele;

58. rõhutab, et ELi rahastatavaid programme strateegiliselt tundlikes sektorites tuleks kavandada ja rakendada nii, et need tooksid eelkõige kasu investeeringutele, millega tugevdatakse Euroopa tööstussuutlikkust, tehnoloogia arengut ja väärtuse loomist ELis; rõhutab, et ELi rahastamise kättesaadavuse suhtes nendes sektorites tuleks kohaldada asjakohaseid kaitsemeetmeid ja tingimusi, millega tagatakse, et vahendite saajad ei kujuta endast majandusjulgeoleku riske ning et rahastatavad tegevused aitavad tulemuslikult kaasa ELi pikaajalisele vastupanuvõimele ja strateegilistele huvidele;

59. rõhutab, et vaja on ka meetmeid, mis stimuleeriksid tootmist ELis, et suurendada EL kriitilist tähtsust tarneahelates ja pudelikaeltes; väljendab heameelt nullnetotööstuse määruses[13] sätestatud vastupidavusnõuete üle ja rõhutab, kui oluline on kombineerida need usaldusväärsete tarnijate kvootidega, muu hulgas selleks, et stimuleerida alternatiivseid ELis asuvaid tarnijaid ja saavutada nullnetotööstuse määruses sätestatud tootmiseesmärgid;

60. rõhutab, et riigihankeotsuseid strateegilistes sektorites tuleks kasutada hoovana, et tugevdada ELi tööstussuutlikkust, tarnekindlust ja majandusjulgeolekut; rõhutab, et sellistes sektorites tuleks riigihankelepingutele ja nendega seotud ELi toetusele juurdepääsu suhtes kohaldada selgeid rahastamiskõlblikkuse tingimusi, millega tagatakse, et osalevad üksused ei kujuta endast majandusjulgeoleku riske;

61. rõhutab vajadust lahendada riigihangetele vastastikuse juurdepääsu puudumise probleem peamistes sektorites; nõuab, et kolmandate riikide suhtes kasutataks mõjusalt ELi vahendeid, et reageerida piiravatele või diskrimineerivatele hankemeetmetele, tuginedes võrdsete võimaluste põhimõttele;

62. tuletab meelde, et piiriülesed investeeringud ja kapitalivood on ELi majanduskasvu, innovatsiooni ja konkurentsivõime olulised tõukejõud; märgib, et Euroopa kasvufirmad, kes vajavad rohkem kui 1 miljard eurot rahalisi vahendeid, on sageli sunnitud kapitali tagamiseks EList lahkuma; kutsub seetõttu komisjoni üles viima kiiresti lõpule kapitaliturgude liidu loomise ja nõuab, et Euroopa

---

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

Konkurentsivõime Fond täidaks selle kasvufirmade rahastamispuudujäägi; märgib siiski, et investeeringud võivad kujutada endast ka riske, kui tundlike varade, tehnoloogia või elutähtsa taristu haldamine, mõjutamine või neile juurdepääs koondub kolmandatesse riikidesse;

63. rõhutab välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute läbivaadatud määruse tähtsust majandusjulgeoleku peamise vahendina ning nõuab selle järjepidevat, toimivat ja ranget kohaldamist kõigis liikmesriikides, sealhulgas põhjalike riiklike taustauuringumehhanismide, selge ajakava ning riiklike ametiasutuste ja komisjoni vahelise tõhustatud koostöö ja teabevahetuse kaudu, ning nõuab riskide tuvastamise korral toimivaid järelmeetmeid; nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks täielikult ja ennetavalt selle läbivaadatud määruse sätteid, et tagada elutähtsa tehnoloogia loetelu pidev läbivaatamine ja korrapärane ajakohastamine;

64. nõuab sidusamat ja koordineeritumat Euroopa lähenemisviisi, mida toetavad tugevam jõustamine ELi tasandil ning kindlamad ja selgemalt määratletud turulepääsu tingimused; nõuab sellega seoses täiendavaid tõhusaid mehhanisme välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuteks koos majandusjulgeoleku näitajatega, nagu ühisettevõtted, tehnoloogiasiire Euroopa üksustele, väljaostulepingud, millega välisinvesteerimispartner kohustub ostma konkreetse osa toodangust, ELi töötajate tööhõive ja integreerimine ELi väärtusahelatesse;

65. väljendab sügavat muret kiireneva tempo pärast, millega suured ELi-välised tehnoloogiaettevõtjad tugevdavad turuvõimu tehisintellekti ja kvanttehnoloogia valdkonnas; kutsub komisjoni üles hindama, kas olemasolevad ELi mehhanismid on piisavalt varustatud, et avastada, läbi vaadata ja vajaduse korral peatada mittetraditsioonilised tehingud, nagu rentimise ja litsentsimise kokkulepped (HALO), mis õõnestavad ELi majandusjulgeolekut strateegiliselt tundlikes sektorites, hoides kõrvale ühinemisest teatamise künnistest ja välismaiste otseinvesteeringute taustauuringutest;

66. võtab teadmiseks Jaapani kogemused oma majandusjulgeoleku raamistiku tugevdamisel pärast haruldaste muldmetallide tarnete katkemist 2010. aastal, mis tõi esile strateegilised riskid seoses liigse sõltuvusega ühest tarnijast; rõhutab eeskujuna riigi majandus-, kaubandus- ja tööstusministeeriumi rolli investeeringute taustauuringute, ekspordikontrolli ja tööstuse vastupanuvõimega seotud meetmete koordineerimisel;

67. kutsub ELi üles tegema järeldusi Ameerika Ühendriikide välisinvesteeringute komisjoni rollist sidusa ja koordineeritud lähenemisviisi tagamisel investeeringute taustauuringutele ja elutähtsa tehnoloogia kaitsele eri ametites ja institutsioonides;

68. rõhutab, et elutähtsat taristut mõjutavad investeeringud nõuavad suuremat valvsust, kuna muutused omandiõiguses, juhtimises või operatiivjuhtimises võivad otseselt mõjutada varustuskindlust ja tarnete järjepidevust, sealhulgas eelkõige peamisi transpordi- ja logistikakeskusi, mis on väliskaubanduse ja sõjaväelise liikuvuse ning energia tootmise, ülekandmise, jaotamise ja salvestamise taristu jaoks kriitilise tähtsusega; on sügavalt mures selle pärast, et ELi elutähtsa taristu vallas suureneb sõltuvus suure riskiga müüjatest; järeldab, et EL on oma sõltuvust fossiilkütustest kopeerinud ka puhta tehnoloogia impordi puhul suure riskiga kolmandatest riikidest, eelkõige tuule- ja päikeseenergia ning akude puhul, mis on sageli varustatud kaugseire ja ajakohastamise võimekusega, mis tekitab märkimisväärselt suurema andmevarguse, süsteemihäirete või energiavõrkudesse, transpordisüsteemidesse ja muusse elutähtsasse taristusse kaugsekkumise ohu; on seisukohal, et sellise struktuurse sõltuvuse tõttu on ELis suurema geopoliitilise konkurentsi tingimustes majandusliku survestamise ja julgeolekualase haavatavuse oht, ning nõuab tungivalt, et EL muutuks nendes sektorites autonoomsemaks; väljendab heameelt küberturvalisuse määruse[14] läbivaatamise üle, mis annab võimaluse tagada, et kõigil elutähtsa taristu käitajatel on keelatud kasutada kaugseire võimekusega süsteeme, mis on toodetud või valmistatud suure riskiga riikidest litsentsitud tehnoloogia abil;

69. peab oluliseks, et komisjonil oleks ELi majandusjulgeoleku tagamisel suurem roll, mis vastab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 kohasele ELi ainupädevusele ühise kaubanduspoliitika valdkonnas; juhib sellega seoses tähelepanu välisriigi subsiidiumide määrusele[15] kui võimsale ja mõjusale ELi tasandi vahendile kaitsmaks siseturgu moonutuste eest, ning rõhutab selle märkimisväärset heidutavat mõju; peab äärmiselt oluliseks, et komisjon vastutaks lõppkokkuvõttes ELis tehtavate välismaiste otseinvesteeringute lubamise või blokeerimise eest, kui need põhjustavad majandusjulgeoleku riske; hoiatab, et selliste otsuste jätmisega liikmesriikidele tekib oht, et kohandutakse madalamate õigusnõuetega, kusjuures üksikud liikmesriigid kiidavad sissetulevate investeeringute pärast valitseva konkurentsi tingimustes heaks tehinguid, mis kahjustavad ELi kollektiivseid huve; kutsub komisjoni üles kasutama täielikult ja otsustavalt oma välisriigi

---

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus), ELT L 151, 7.6.2019, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

subsiidiumide määruse kohaseid volitusi, sealhulgas ex officio uurimiste kaudu, et tegeleda uute kõrvalehoidmise tavadega, nagu tollimaksu üleviimine, mille puhul eksportijad omandavad või loovad tootmisrajatisi kolmandates riikides või ELis, et saada kaupadele uus päritolu, hiilides seeläbi mööda ELi kehtivatest dumpingu- või subsiidiumivastastest tollimaksudest, või saada ELi turul monopoolne seisund;

70. rõhutab, et riskid majandusjulgeolekule tekivad ka siis, kui väljaminevad investeeringud, strateegilised partnerlused või ettevõtete restruktureerimine võimaldavad tundlike tehnoloogiate, tootmisvõimekuse või tehnilise oskusteabe üleandmist väljapoole ELi või nende arendamist või laiendamist väljaspool ELi, sealhulgas greenfield-investeeringute, ühisettevõtete, litsentsikokkulepete, lepingulise tootmise või peamiste teadus-, arendus- ja tootmistegevuste ümberpaigutamise kaudu; rõhutab, et sellised üleandmised võivad nõrgendada ELi pikaajalist tööstusbaasi ja tehnoloogilist juhtpositsiooni;

71. võtab teadmiseks komisjoni soovitused väljaminevate investeeringute kohta ja rõhutab vajadust kujundada ELi tasandil ühine arusaam investeeringutest, partnerlustest või ettevõtete restruktureerimisest tulenevatest võimalikest riskidest; rõhutab, kui oluline on sihipärane, riski- ja tõenduspõhine ning proportsionaalne lähenemisviis, mis piirdub selgelt kindlaks tehtud ja täpselt määratletud riskidega, et vältida soovimatut ülekanduvat mõju seaduslikule majandustegevusele ning tagada, et ELi konkurentsivõimet, innovatsioonisuutlikkust ja seaduslikku ülemaailmset majanduslikku osalemist ei kahjustata; kutsub komisjoni üles esitama võimalikult kiiresti ettepaneku väljaminevate investeeringute taustauuringute raamistiku kohta, mille eesmärk on tegeleda elutähtsa tehnoloogia lekke ohuga;

72. rõhutab, et oma majandusjulgeoleku kaitsmiseks peab EL säilitama oma toimiva kontrolli, otsustusvõime ja tegevusautonoomia või strateegilise hädavajalikkuse seoses elutähtsa tehnoloogiaga, sealhulgas eelkõige kõrgtehnoloogiliste pooljuhtide ja mikroelektroonika, pilv- ja andmetaristu, tehisintellekti ja kõrgjõudlusega andmetöötluse, kvanttehnoloogia, kõrgtehnoloogilise robootika, kosmosepõhiste ja satelliitsüsteemide, küberturvalisuse ja krüpteerimistehnoloogia ning peamiste energiaga seotud tehnoloogiatega, kuna need on Euroopa tehnoloogilise ja majandusliku suveräänsuse olulised tugisambad; kutsub komisjoni üles tagama, et investeeringutega seotud riske nendes valdkondades hinnataks ja käsitletaks sihipäraselt ja konfidentsiaalselt;

73. rõhutab, et EL peaks täielikult osalema uutes pooljuhtide koordineerimisraamistikes; rõhutab, et EL on praegu sellistes kokkulepetes alaesindatud hoolimata mõne ELi ettevõtja strateegilisest rollist üleilmsetes pooljuhtide tarneahelates;

74. rõhutab, et strateegiliselt tundlikes sektorites on intellektuaalomand ja tööstusalane oskusteave peamised strateegilised varad, mille kontroll ja asukoht on ELi majandusjulgeoleku jaoks hädavajalikud; rõhutab, et avaliku sektori toetus, hankeotsused ja välisinvesteeringute load peaksid hõlmama kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et ELis loodud või arendatud elutähtis intellektuaalomand jääb ka reaalselt ELi ja seda ei viida EList välja viisil, mis kahjustab ELi tehnoloogilist juhtpositsiooni ja tööstussuutlikkust;

75. rõhutab, et majandusjulgeoleku riskid võivad tekkida ka pärast investeeringu tegemist, ning rõhutab vajadust investeerimisjärgsete arengusuundade, sealhulgas juhtimise, strateegiliste otsuste tegemise ja elutähtsa tehnoloogia või oskusteabe võimaliku siirde mõjusa seire ja riskihindamise järele, et tagada ELi investeeringute taustauuringute raamistiku eesmärkide täielik täitmine;

Majandusjulgeolek eri poliitikavaldkondades

76. on seisukohal, et mereteed, sadamad ja logistikateenused on kriitilise tähtsusega majandusjulgeoleku vahendid, ning rõhutab, et meresõiduvabaduse kaitsmine peaks olema ELi peamine diplomaatiline ja sõjaline eesmärk; nõuab ELi tasandi erandolukorra plaanimise ja koordineeritud valmisolekumehhanismide tugevdamist, et tegeleda pikaajaliste häiretega, mis mõjutavad suuri merepudelikaelu, nagu Hormuzi väin;

77. nõuab ELi lennutranspordi vastupidavusmehhanismi loomist oluliste kaupade (nagu meditsiinitarbed, kriitilise tähtsusega komponendid) jaoks, sealhulgas kiiret võimekuse mobiliseerimist ja lihtsustatud lubade andmise menetlusi kriisiperioodidel;

78. nõuab strateegilist lähenemisviisi raudtee-kaubaveokoridoridele, seades prioriteediks ELi-sisese kaubaveovõrgu tugevdamise ja integreerimise, et tegeleda olemasoleva ebatõhususe ja kitsaskohtadega, toetades samal ajal mitmekesiseid ja vastupidavaid ühendusi kolmandate riikidega, sealhulgas Euroopa ja Aasia vahelistel marsruutidel; rõhutab vajadust raudteekaubavedu toetava koridoritaristu, ettevõtjate ja digisüsteemide riskihindamiste järele;

79. märgib, et merenduse kindlustusmaksetest ja riskiklassifikatsioonist võivad kriiside korral saada de facto kaubandustõkked; nõuab ELi tasandil koostööd kindlustusandjate, klassifikatsiooni osaliste ja laevandusettevõtjatega, et tagada kriitilise tähtsusega saadetiste kohaletoimetamise järjepidevus ja vältida manipuleerimist survestamise abil;

80. nõuab veo- ja konteineriandmete tõhusamat kasutamist survestamise, kõrvalehoidmise ja ebaseadusliku kõrvalesuunamise avastamiseks, sealhulgas ELi paremat suutlikkust tuvastada anomaalseid marsruutimismustreid ja ümberlaadimiskeskusi, mida kasutatakse sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks;

81. väljendab heameelt selle üle, et ELi tolliseadustiku ümberkujundamise raames võeti kriitilise tähtsusega sisendite ja esmatarbekaupade jaoks kasutusele ELi kriisiolukorra tolli ja piirivalve nn kiirkoridor, ning märgib, et see tuleb aktiveerida suurte häirete korral, koos ühtlustatud kriteeriumidega, et vältida killustatust liikmesriikide vahel;

82. nõuab ELi suuremat vastupanuvõimekust ulatuslikele ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide (GNSS) häiretele, sealhulgas segamisele ja signaali võltsimisele, mis mõjutab lennundust, võttes kasutusele varunavigatsiooniprotokollid ja turvalised positsioneerimisalternatiivid ning töökindlad avastamis- ja leevendussüsteemid, sealhulgas kriitilise tähtsusega operatsioonide puhul vajaduse korral tehisintellekti toetatud võimekused;

83. hoiatab, et droonide korduvad lennud Euroopa suurte lennujaamade kohal on toonud esile Euroopa õhuruumi tõsise haavatavuse ning põhjustanud märkimisväärseid häireid lennuliikluses ja kaubateedel; rõhutab, et elutähtsa taristu, näiteks lennunduskeskuste kaitset tuleb käsitleda majandusjulgeoleku prioriteedina, mis nõuab koordineeritud ELi tasandi meetmeid, et vältida elutähtsa transporditaristu toimimise häireid;

84. rõhutab, et elutähtsat energiataristut, nagu veeldatud maagaasi terminalid, võrkudevahelised ühendused, salvestamisrajatised või elektrivõrgud, tuleb käsitada majandusjulgeoleku vahenditena, mille omandiõigust, kontrolli ja peamisi teenuseosutajaid tuleb rangemalt kontrollida, nagu on sätestatud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute muudetud määruses;

85. nõuab sihipärast ELi kava suure riskiga sõltuvuste vähendamiseks tuumkütusetsüklis, sealhulgas koordineeritud mitmekesistamist ja erakorralisi hankeprotokolle;

86. märgib, et hiljutine ulatuslik elektrikatkestus ELis tõi esile nii võrgu stabiilsuse kui ka elutähtsa energiataristu aluseks olevate digitaalsete kontrollisüsteemide nõrgad kohad ning avaldas vahetut majanduslikku ahelmõju, millega kaasnes suurenenud sõltuvuse oht kolmandatest riikidest;

87. rõhutab, et ELi andmekeskuste suutlikkus on endiselt ebapiisav, et rahuldada kiiresti kasvavat nõudlust kõrgjõudlusega ja kõrgtasemel andmetöötluse järele, kusjuures Euroopa arvele langeb ainult ligikaudu 15 % ülemaailmsest ülisuurte andmekeskuste suutlikkusest, samal ajal kui Euroopa nõudlus kasvab kahekohalise aastamääraga;

88. rõhutab, kui oluline on tõhustada omandiõiguse, käitamise ja hooldusle pingute läbivaatamist seoses merealuste kaablite, maabumisjaamade ja peamiste internetisõlmedega, mis on strateegilised varad;

89. nõuab sihipärast kaitset strateegiliste digitaalsete idufirmade vaenuliku ülevõtmise eest, sealhulgas vähemusosaluste, konverteeritavate instrumentide ja intellektuaalomandi üleandmise kokkulepete sõelumist, tagades samal ajal piisavad kõrgetasemelised kanalid ELi investeeringuteks;

90. märgib murega, et teise aruande kohaselt, mis käsitleb liikmesriikide edusamme 5G küberturvalisuse ELi meetmepaketi rakendamisel, ei ole 14 liikmesriiki veel rakendanud piiranguid suure riskiga tarnijate suhtes, mis tekitab suure turvanõrkuse; väljendab heameelt riskipõhise lähenemisviisi ja rangema jõustamise üle, mida on kirjeldatud ettepanekus küberturvalisuse määruse läbivaatamiseks suure riskiga juhtumite puhul;

91. rõhutab, et ELi majandusjulgeoleku tugevdamiseks on vaja, et tipptasemel tehnoloogia valdkonnas tegutsevaid ELi ettevõtjaid kaitstaks survestamise eest ja toetataks võrdsete tingimuste edendamisega;

92. toonitab, et ELi digitaalne õigusraamistik on liidu suveräänsuse alustala; rõhutab, et selle raamistiku jõustamine peab jääma vabaks välisest survest ja kaubandusvaidlustest tulenevate survemeetmetega seotud ähvardustest;

93. väljendab heameelt kavandatavate ettepanekute üle võtta vastu ELi kvanttehnoloogia õigusakt ning pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakt ja vaadata läbi kiibimäärus; rõhutab, et nende õigusaktide mõjusus sõltub tugevast kaubandus- ja investeerimismõõtmest, sealhulgas meetmetest, millega toetatakse laienemist ja turuleviimist, hõlbustatakse juurdepääsu üleilmsetele väärtusahelatele ja partnerlustele sarnaselt meelestatud riikidega;

94. tunnistab, et esmatähtsate ravimite nappus on majandusjulgeoleku nõrk koht; nõuab sihipäraseid kaubandus- ja hankevahendeid, et tagada hädaolukordades põhiravimite, nende toimeainete ja peamiste sisenditega varustamise järjepidevus;

95. nõuab, et esmajärjekorras leevendataks sõltuvust ravimite toimeainetest, lähtematerjalidest ja peamistest lähteainetest, kui nende tootmine on koondunud ja nendele kehtestatud ekspordipiirangud on usutavad, sealhulgas hangete mitmekesistamise abil;

96. nõuab, et EL kaardistaks ja leevendaks sõltuvust ühest allikast meditsiiniseadmete, in vitro meditsiiniseadmete ja nende põhikomponentide tootmisel, ning rõhutab vajadust tootmist sihipäraselt mitmekesistada ja suurendada omamaist tootmist;

97. nõuab tervishoiusüsteeme toetavate terviseandmete taristu ja pilvteenuste riskipõhist kaitset, sealhulgas talitluspidevuse nõudeid ja kaitsemeetmeid vaenuliku juurdepääsu või häirete vastu;

98. rõhutab, et võltsitud meditsiinitoodete sissevool kolmandatest riikidest õõnestab julgeolekut ja üldsuse usaldust; nõuab tihedamat koostööd tollieeskirjade jõustamisel, et tugevdada võltsitud ravimite direktiivis[16] sätestatud jälgitavusnõudeid;

99. rõhutab, et kapitaliturgude liidu tugevdamine ja lõpuleviimine ning Euroopa erasektori säästude kaasamine strateegilistesse tööstusharudesse võib vähendada sõltuvust välisrahastamisest ning aidata vältida kontrolli kaotamist kriitilise tähtsusega vara ja tehnoloogia üle;

100. rõhutab, et finantssõnumite edastussüsteemid, sealhulgas SWIFT, on ülemaailmse finantssüsteemi ja ELi väliskaubanduse toimimise jaoks kriitilise tähtsusega taristu; märgib, et varasemad geopoliitiliste pingete ja sanktsioonirežiimide juhtumid on näidanud sellistele süsteemidele juurdepääsu mõju; rõhutab, kui oluline on tagada ELi finantstaristu vastupidavus, autonoomia ja õiguskindlus, sealhulgas kaitsemeetmed põhjendamatu välissekkumise või häirete vastu, mis võivad mõjutada majandustegevuse järjepidevust;

Mitmepoolne koostöö ja partnerlused

101. kinnitab veel kord ELi pühendumust reeglitel põhinevale mitmepoolsele kaubandussüsteemile, milles Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO) on kõige arenenum raamistik ülemaailmse vastastikuse majandusliku sõltuvuse haldamiseks ning majandusjulgeoleku riskidega tegelemiseks prognoositaval ja mittediskrimineerival viisil;

102. peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et WTO ei suuda praegusel kujul tegeleda oma liikmete vahelise asümmeetriaga turu avatuse ja ausale konkurentsile pühendumise osas ning et tema vaidluste lahendamise süsteem ei toimi; rõhutab, et selleks, et tegeleda süsteemsete riskidega, piirata ebaausaid tavasid ja vältida kaubandusvaidluste eskaleerumist, on oluline WTO sisuline reform, sealhulgas täielikult toimiva vaidluste lahendamise süsteemi taastamine; tunnistab, et kuni sellise reformini peab EL tugevdama oma suutlikkust iseseisvalt tegutseda ja majandusjulgeolekut ähvardavatele ohtudele, tõusvatele tollimaksudele ja vastastikkuse puudumisele turu avatuses mõjusalt reageerida; on veendunud, et EL peaks võtma juhtrolli sarnaselt meelestatud keskmiste jõudude koalitsiooni loomisel, millel oleks selge raamistik ühiseks reageerimiseks ja vastastikuse abi andmiseks majandusliku

---

16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/62/EL, millega muudetakse direktiivi 2001/83/EÜ (inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) seoses vajadusega vältida võltsitud ravimite sattumist seaduslikku tarneahelasse (ELT L 174, 1.7.2011, lk 74, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

survestamise korral;

103. võtab huviga teadmiseks Euroopa Komisjoni kaubanduse ja majandusjulgeoleku voliniku Maroš Šefčoviči seisukoha seoses vajadusega hinnata uuesti enamsoodustusrežiimi põhimõtet, arvestades asjaolu, et teatavad WTO liikmed on oluliselt suurendanud oma osa üleilmses kaubanduses, hoides samal ajal oma turud suhteliselt suletuna; nõuab, et hinnataks, kuidas enamsoodustusrežiimi põhimõte võiks paremini kajastada praeguse kaubanduskeskkonna tegelikku olukorda;

104. julgustab tegema tihedamat ja struktureeritumat koostööd usaldusväärsete partnerite ja sarnaselt meelestatud riikidega, et luua kaubandus- ja tarnehäirete suhtes võrgustikupõhine vastupanuvõime, muu hulgas elutähtsa tehnoloogia ja taristu usaldusväärsete tarnijavõrgustike kaudu, mis peaksid ulatuma tehnilisest vastavusest kaugemale, hõlmates mittetehnilisi juhtimispõhiseid kriteeriume, mis käsitlevad välisriikide mõju all olevate tarnijate põhjustatud süsteemseid riske, ning koordineeritud valmisoleku, vastastikuse toetuse kokkulepete ja täiendavate lähenemisviiside kaudu varude loomisele, kriisidele reageerimisele ja kriitilise tähtsusega tarneahelate kaitsmisele; kutsub komisjoni üles tagama, et nende partnerite kogemusi, kelle majandusjulgeolek on olnud ohus, võetakse süstemaatiliselt arvesse ELi majandusjulgeoleku hinnangutes, kriisivalmiduse kavandamises ja välises koordineerimises;

105. väljendab heameelt G7 raames välja töötatud majandusjulgeoleku algatuste üle; kutsub komisjoni üles tagama, et ELil oleks nende algatuste rakendamisel ja järelmeetmete võtmisel ennetav ja nähtav roll, tagades samal ajal sidususe G7 kohustuste ja ELi enda majandusjulgeoleku vahendite vahel;

106. rõhutab Euroopa Parlamendi ja eelkõige rahvusvahelise kaubanduse komisjoni olulist rolli kaubandust ja investeeringuid mõjutavate majandusjulgeolekuga seotud meetmete demokraatlikus kontrollis, sealhulgas nende väljatöötamise, rakendamise ja läbivaatamise kõigis etappides, et tagada läbipaistvus, vastutus ja teadlik parlamentaarne järelevalve; palub komisjonil anda rahvusvahelise kaubanduse komisjonile juurdepääsu kõigile majandusjulgeoleku strateegia rakendamisega seotud asjakohastele dokumentidele kooskõlas parimate institutsioonidevaheliste tavadega dokumentidele juurdepääsu valdkonnas; nõuab, et rahvusvahelise kaubanduse komisjon kaasataks majandusjulgeoleku võrgustikku, mille loomise kohta tehti ettepanek 3. detsembri 2025. aasta ühisteatises; rõhutab vajadust pidada parlamendiga korrapärast struktureeritud dialoogi majandusjulgeoleku prioriteetide, riskide ja leevendamisstrateegiate üle;

107. kutsub komisjoni üles tegema ettepanekut institutsioonilise ja

juhtimisraamistiku kohta, mis võimaldab töötada koos Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning kõigi teiste asjaomaste avaliku ja erasektori sidusrühmadega välja tervikliku majandusjulgeoleku strateegia ning seda rakendada;

o
o o

108. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.